

Informacje prasowe Sieci Eurydice

Edukacja przedszkolna i opieka nad dzieckiem w Europie: zmniejszanie nierówności społecznych i kulturowych

Komisja Europejska opublikowała najnowszy raport Eurydice prezentujący edukację przedszkolną i opiekę nad dziećmi w Europie, oraz sposoby promowania udziału grup defaworyzowanych w takich formach opieki. Opracowanie nie tylko prezentuje politykę krajową w 30 państwach europejskich, ale także analizuje organizację edukacji przedszkolnej i opieki nad dzieckiem w Europie, wskazuje mocne strony poszczególnych rozwiązań organizacyjnych oraz określa, jakie elementy składają się na efektywną edukację przedszkolną i opiekę nad najmłodszymi.

Opracowanie zostało przygotowane przez Europejską Sieć Informacji o Edukacji Eurydice i stanowi nawiązanie do Komunikatu Komisji Europejskiej dotyczącego skuteczności i równego dostępu do europejskich systemów kształcenia i szkolenia z roku 2006. Obejmuje ono kraje członkowskie Unii Europejskiej oraz Norwegię, Islandię i Liechtenstein.

Komisja Europejska zaproponowała nowy cel dla Europy, którym jest osiągnięcie współczynnika upowszechnienia wychowania przedszkolnego dla czterolatków na poziomie 90% do roku 2020. Z raportu Eurydice wynika, że w 2006 roku średnio 87% europejskich 4-latków korzystało z różnych form wychowania przedszkolnego. Wszystkie kraje europejskie oferują rozmaite jego formy dla dzieci, które jeszcze nie osiągnęły wieku obowiązku szkolnego. Jeśli chodzi o wiek rozpoczynania edukacji przedszkolnej oraz współczynnik jej upowszechnienia, różnice pomiędzy poszczególnymi krajami, a nawet ich regionami, są bardzo duże.

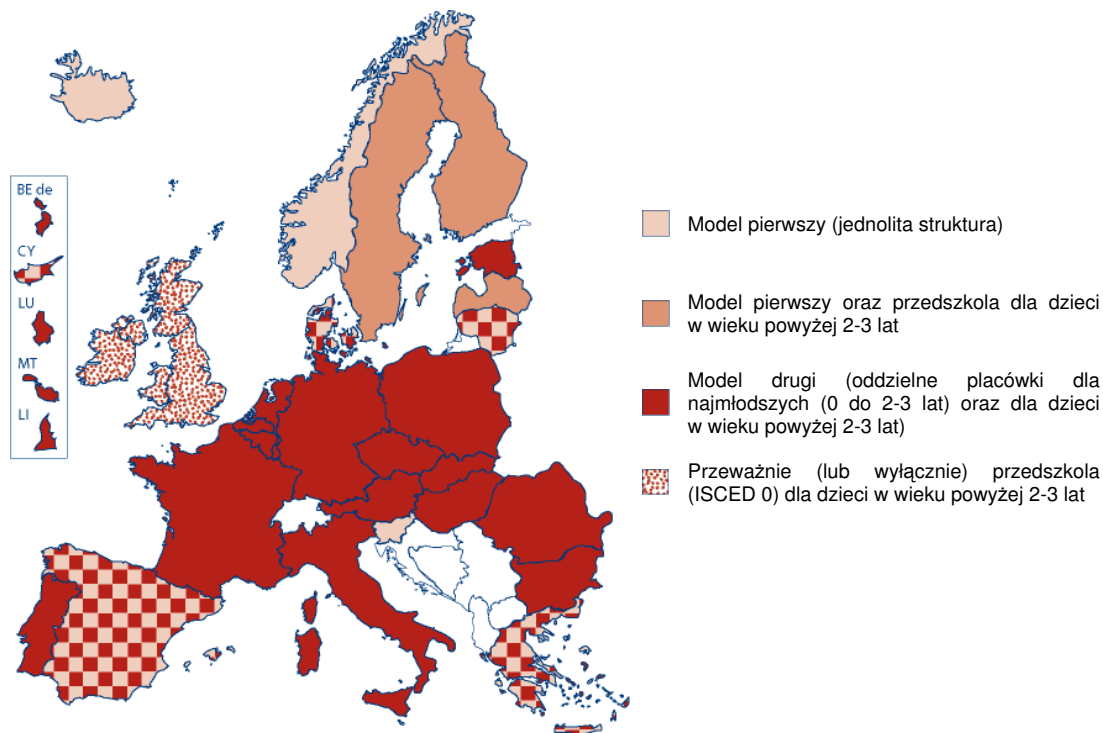
Dwa modele europejskie

W Europie funkcjonują dwa modele organizacyjne edukacji przedszkolnej i opieki nad małym dzieckiem:

- Pierwszy model zakłada jednolitą strukturę dla wszystkich dzieci w wieku przedszkolnym (0-5/6 lat) – nauczyciele/opiekunowie mają te same kwalifikacje i otrzymują podobne wynagrodzenie, niezależnie od wieku dzieci, którymi się opiekują. Ten model występuje w Finlandii, Islandii, na Łotwie, w Norwegii, Słowenii i w Szwecji.
- Drugi model przewiduje dwa oddzielne typy instytucji, z których jedna jest przeznaczona dla dzieci w wieku od 0 do 3 lat, a druga – dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat (najczęściej spotykany podział wiekowy). Typy te różnią się zasadniczo w odniesieniu do kwalifikacji kadr, wymagań dotyczących jakości kształcenia /opieki oraz sposobu finansowania. Model ten jest bardziej niż model pierwszy rozpowszechniony w Europie i jest stosowany także w Polsce.

W kilku krajach wyżej wymienione modele występują jednocześnie (Cypr, Dania, Grecja, Litwa i Hiszpania). Zjednoczone Królestwo wprowadza obecnie instytucje działające według pierwszego modelu, czyli jednolitą strukturę.

**Modele organizacyjne w edukacji przedszkolnej i opiece nad dzieckiem,
z uwzględnieniem wieku dziecka (2006/07)**

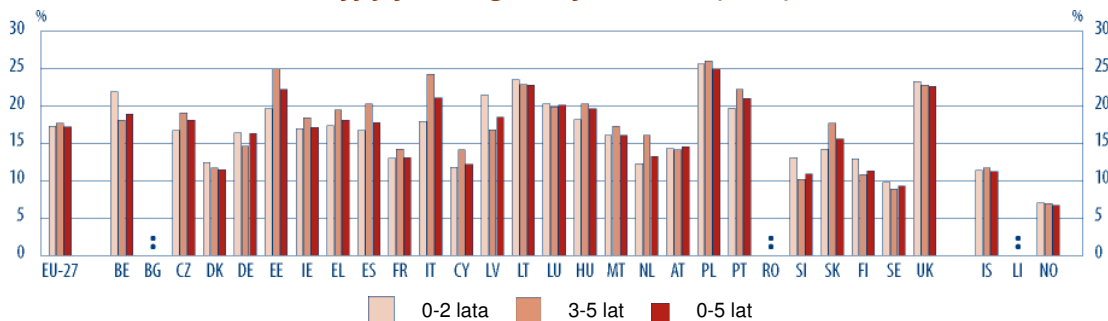

Źródło: Eurydice

Polityka wobec dzieci z grup defaworyzowanych

Niekorzystne warunki społeczne i ekonomiczne mogą prowadzić do niepowodzeń szkolnych dzieci. Brak środków finansowych stanowi największe zagrożenie dla sukcesu edukacyjnego najmłodszych. Niemal jedna szóstka europejskich gospodarstw domowych, w których wychowuje się dziecko/dzieci poniżej szóstego roku życia, egzystuje na granicy ubóstwa. Gospodarstwa tego typu mają szczególnie trudną sytuację w Estonii, we Włoszech, na Litwie, w Luksemburgu, Polsce, Portugalii i w Zjednoczonym Królestwie.

Odsetek gospodarstw domowych z dziećmi w wieku 0-2 lat, 3-5 lat oraz 0-5 lat żyjących na granicy ubóstwa (2005)

	EU-27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO
0-2 lata	17.3	21.9	:	16.7	12.4	16.4	19.6	17.0	17.4	16.7	13.0	17.9	11.8	21.5	23.5	20.3	18.2	16.1	12.3	14.3	25.6	19.7	:	13.1	14.2	12.9	9.8	23.3	11.4	:	7.0
3-5 lat	17.8	18.1	:	19.1	11.7	14.6	25.0	18.4	19.5	20.3	14.2	24.2	14.1	16.8	22.9	19.9	20.3	17.3	16.1	14.1	26.0	22.2	:	10.2	17.7	10.8	8.9	22.8	11.7	:	6.9
0-5 lat	17.2	18.9	:	18.1	11.5	16.3	22.2	17.1	18.1	17.8	13.1	21.1	12.2	18.5	22.8	20.1	19.6	16.1	13.2	14.5	25.0	21.0	:	10.9	15.6	11.3	9.3	22.6	11.2	:	6.7

Źródło: Eurostat, EU-SILC

Edukacja przedszkolna wysokiej jakości zapewnia wszystkim dzieciom dobry start do uczenia się przez całe życie i pozwala zmniejszyć przepaść edukacyjną oddzielającą dzieci z grup ryzyka od tych, które mają zapewnione dobre warunki materialne. Niestety, dzieci z rodzin posługujących się językiem mniejszości etnicznych oraz dzieci z rodzin niepełnych (wychowywane przez samotnych rodziców) korzystają z edukacji przedszkolnej i opieki w mniejszym stopniu niż ich rówieśnicy.

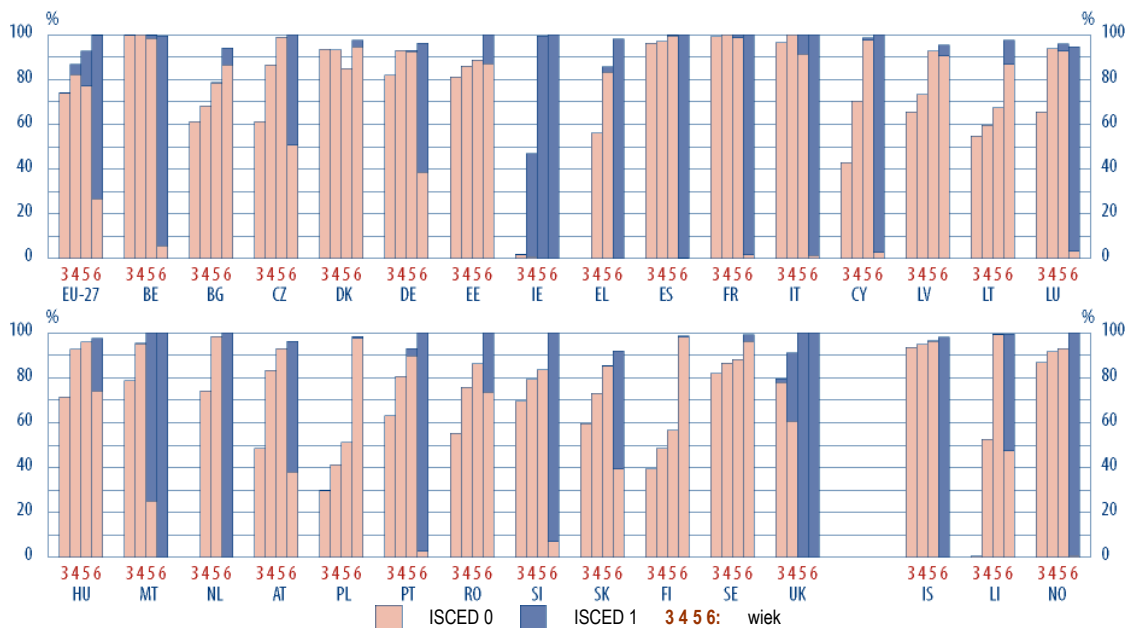
Zapewnianie jakości edukacji i odpowiedniego poziomu finansowania

Najważniejsze czynniki zapewniające wysokiej jakości edukację i opiekę nad dzieckiem to:

- odpowiednia liczba nauczycieli/opiekunów, dostosowana do liczby dzieci;
- wysoki poziom kwalifikacji kadr (wyższe wykształcenie);
- zaangażowanie rodziców w działalność placówki.

Edukacja przedszkolna jest zwykle finansowana ze środków pochodzących od władz lokalnych, z opłat wnoszonych przez rodziców oraz ze środków pochodzących z budżetu centralnego, przy czym udział poszczególnych funduszy bardzo różni się w poszczególnych krajach. Niektóre kraje europejskie zapewniają najmłodszym powszechne prawo do edukacji przedszkolnej i opieki – są to Dania, Finlandia, Szwecja, Hiszpania i Słowenia. Jednak wiele krajów nie jest w stanie zapewnić miejsc dla wszystkich dzieci w przedszkolach i placówkach opiekuńczych.

Odsetek dzieci w wieku 3-6 lat według roczników w placówkach edukacji przedszkolnej (ISCED 0) i szkołach podstawowych (ISCED 1), (2005/06)

Źródło: Eurostat, UOE.

	EU-27	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU																
Years	-0- -1- -0- -1- -0- -1- -0- -1- -0- -1- -0- -1- -0- -1- -0- -1- -0- -1-																															
3	73.9	0.2	99.8	0.0	61.1	0.0	61.4	0.0	93.7	0.0	81.9	0.0	81.2	0.0	1.7	0.2	0.0	0.0	96.2	0.0	99.3	0.0	96.6	0.0	42.8	0.0	65.6	0.0	54.7	0.0	65.6	0.0
4	82.3	4.5	100	0.0	68.4	0.0	86.5	0.0	93.4	0.0	93.1	0.0	86.1	0.0	1.0	45.9	56.1	0.0	97.1	0.0	100	0.0	100	0.0	70.4	0.0	73.5	0.0	59.7	0.0	94.0	0.0
5	77.0	15.8	98.4	1.3	78.5	0.1	98.9	0.0	85.1	0.0	92.6	0.4	88.7	0.0	0.0	99.5	83.3	2.5	99.6	0.2	98.7	1.3	91.3	8.7	97.7	1.1	92.7	0.0	67.3	0.1	92.9	3.1
6	26.8	73.0	5.7	93.7	86.7	7.6	50.6	49.4	94.7	3.0	38.5	57.7	87.0	13.0	0.0	100	0.0	98.1	0.4	99.6	1.7	98.3	1.4	98.6	2.6	97.4	90.6	4.9	86.7	11.0	3.3	91.3

	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	IS	LI	NO																	
Years	-0- -1- -0- -1- -0- -1- -0- -1- -0- -1- -0- -1- -0- -1- -0- -1-																															
3	71.6	0.0	78.7	0.1	0.1	0.0	48.5	0.0	29.7	0.0	63.1	0.0	55.3	0.0	69.5	0.0	59.7	0.0	39.5	0.0	81.9	0.0	77.9	1.6								
4	92.8	0.0	95.2	0.3	74.2	0.0	83.2	0.0	41.2	0.0	80.6	0.0	75.8	0.0	79.3	0.0	73.1	0.0	48.5	0.0	86.5	0.0	60.8	30.5								
5	96.1	0.0	25.2	74.8	98.4	0.0	93.0	0.0	51.3	0.0	89.7	3.3	86.4	0.0	83.7	0.0	85.3	0.0	56.6	0.0	88.3	0.0	0.0	100								
6	74.3	23.4	0.0	100	0.0	99.9	38.1	58.1	97.6	0.8	2.9	97.1	73.8	26.2	7.1	92.9	39.3	52.8	98.2	0.4	96.2	3.0	0.0	100								

-0- ISCED 0 -1- ISCED 1

Źródło: Eurostat, UOE

W większości krajów objętych analizą zapewnienie miejsca w przedszkolu dla każdego dziecka, przy jednoczesnym zapewnieniu wysokiej jakości edukacji i opieki, wymagałoby znacznego wzrostu nakładów finansowych ze środków publicznych. Nawet w sytuacji kryzysu gospodarczego wydaje się, że jest to inwestycja godna rozważenia.

Informacje o publikacji:

Tytuł: *Early childhood education and care in Europe: tackling social and cultural inequalities*
(Edukacja przedszkolna i opieka nad dzieckiem w Europie: zmniejszanie nierówności społecznych i kulturowych)

Data publikacji: **luty 2009**

Liczba stron: **190**

Publikacja jest dostępna w języku angielskim i francuskim na stronach internetowych Eurydice:
<http://www.eurydice.org>

Publikacja będzie wkrótce dostępna w języku polskim.

Publikacja jest dostępna w języku angielskim na stronach internetowych Eurydice:
<http://www.eurydice.org>

Publikacja jest także dostępna w wersji francuskiej.

Wersja drukowana (publikacja bezpłatna) jest dostępna na zamówienie w:

Krajowe Biuro Eurydice
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji
ul. Mokotowska 43
00-551 Warszawa
tel. 022 246 31 370
e-mail: eurydice@frse.org.pl

EURYDICE – sieć informacji o edukacji w Europie, istnieje od 1980 roku, a w latach 1995-2000 była częścią programu Socrates. Obecnie znajduje się w strukturze programu „Uczenie się przez całe życie”. Sieć składa się z biur krajowych utworzonych przez ministerstwa edukacji poszczególnych krajów i z biura europejskiego utworzonego przez Komisję Europejską (Dyrekcja Generalna ds. Edukacji i Kultury). EURYDICE, pracując dla twórców polityki edukacyjnej i świata edukacji, przygotowuje i publikuje opisowe analizy systemów edukacji, studia porównawcze na tematy będące przedmiotem zainteresowania Unii Europejskiej i wskaźniki dotyczące różnych poziomów edukacji.